

Nr 245.

Av herrar **Branting** och **Wahlmark**, om viss ändring i lagen om arbetarskydd.

Enligt 38 § 1 mom. första stycket av arbetarskyddslagen äger »yrkesinspektionens chefsmyndighet», såsom vilken socialstyrelsen fungerar, att på framställning av yrkesinspektör eller bergmästare förbjuda arbetsgivare att efter utsatt, skälig tid bedriva visst arbete eller använda viss arbetslokal, maskin, redskap eller annat hjälpmedel eller viss arbetsmetod utan att hava iakttagit visst, av chefsmyndigheten vid förbudets meddelande angivet villkor, till förekommande av olycksfall eller ohälsa i arbetet. Förbudet får dock ej meddelas, förrän arbetsgivaren blivit i saken hörd. Är synnerlig fara för handen, må chefsmyndigheten utan arbetsgivarens hörande meddela dylikt förbud att träda i kraft omedelbart och gälla tills vidare. Bryter arbetsgivare mot av chefsmyndigheten enligt nämnda lagrum utfärdat förbud, är straffet böter eller, under synnerligen försvarande omständigheter, fängelse i högst sex månader.

Yrkesinspektör eller bergmästare äger icke befogenhet att giva omedelbara föreskrifter till förekommande av olycksfall eller ohälsa i arbete. Sådant tillsynsorgan har, enligt lagens 25 §, väl att »gå arbetsgivaren tillhanda med upplysningar, råd och anvisningar», varvid städse skall aktas på, huru i varje särskilt fall ändamålet med arbetarskyddslagen må vinnas med minsta möjliga olägenhet och kostnad för arbetsgivaren. Inspektionsförrättare skall för övrigt enligt 17 § av instruktionen för yrkesinspektionen, tillvägagå med varsamhet och omsikt, samt söka att företrädesvis på övertygelsens väg bi-bringa arbetsgivare och arbetare insikt om nyttan av skyddsåtgärders vidtagande. Men där tillsynsorganet finner sådan anordning föreligga, som kan anses medföra fara för olycksfall, ohälsa eller annat missförhållande, står honom, i händelse att arbetsgivaren icke beaktar hans råd eller anvisning, ingen annan utväg till buds, än att göra framställning till socialstyrelsen om förbud för arbetsgivaren att vidare bedriva det farliga arbetet eller använda det farliga redskapet, och äger sedan socialstyrelsen att, efter arbetsgivarens hörande, utfärda förbudet.

Ett stort antal inspektioner förrättas av yrkesinspektörsassistenter, yrkesunderinspektörer, kommunala tillsynsorgan eller gruvingenjörer. Där dylikt organ finner förhållande å visst arbetsställe påkalla tillämpning av 38 § arbetarskyddslagen, skall anmälan därom göras till närmaste överordnade tillsynsorgan, d. v. s. till vederbörlig yrkesinspektör eller motsvarande befattningshavare, vilken därefter har att förfara såsom nyss angivits. Åt-

nöjes icke arbetsgivaren med socialstyrelsens beslut, äger han däremot anföra besvär hos Konungen.

Den nu beskrivna omgången för avlägsnande av en bestående fara för olycksfall eller ohälsa i arbete medför en stundom avsevärd tidsutdräkt för farans avlägsnande. Icke ens då faran är så överhängande och allvarlig, att den kan betecknas såsom »synnerlig fara», äger inspektören rätt att omedelbart ingripa. Månader kunna förflyta från det inspektören konstaterat faran till dess att socialstyrelsens förbud träder i kraft. Redan förhandenvaron av en dylik förhållning och omgång i ärenden, där fråga är om människors liv och hälsa, synes i och för sig vara ägnad att ingiva allvarliga betänkligheter. Anledning finnes därför till efterprövning, huruvida verkligen bärande skäl föreligga för den anmärkta ordningens bibehållande.

Man kan antaga, att den utomordentliga varsamhet, varmed lagstiftningen omgärdat prövningen av dessa ärenden, dikterats av hänsyn därtill, att arbetarskyddslagets syfte må förverkligas »med minsta möjliga olägenhet och kostnad för arbetsgivaren». Det torde emellertid vara uppenbart, att en väsentlig förbättring av skyddsarbetets effektivitet med all bibehållen hänsyn till det angivna intresset står att vinna genom att låta det i första hand ankomma på yrkesinspektörerna, respektive bergmästarna, att i förekommande fall och på eget ansvar utfärda förbud till förekommande av fara i arbete. Det torde icke skäligen kunna befaras, att de högt kvalificerade och erfarna yrkesinspektörerna skola göra sig skyldiga till opåkallade ingrepp, och för vart fall bör en arbetsgivares besvärsmätt, närmast till yrkesinspektionens chefsmyndighet, tillförsäkra honom erforderligt skydd mot opåkallade ingrepp.

Man kan icke bortse ifrån, att såsom den lokala yrkesinspektionen numera utbyggts — så att den omfattar förutom inspektören jämväl minst en assistent och en underinspektör — densamma representerar en samlad sakkunskap och erfarenhet, som sätter den väl istånd att såsom första instans fatta beslut i hithörande frågor. Härtill kommer att enligt sakens natur det lokala inspektionsorgan, som har förhållandena å respektive arbetsplatser under ögonen och kan direkt träda i förbindelse med arbetsgivaren och arbetarna på platsen, blir i tillfälle att lättare beakta alla på ärendet inverkan faktorer, under det att den centrala myndigheten hänvisas allenast till skriftväxlingen i saken, och i allt fall i regel får antagas förlita sig på yrkesinspektörens bedömande.

Den nuvarande ordningen medför även såväl för yrkesinspektörerna som för chefsmyndigheten en mängd skrivelser, som skulle undvikas, därest beslutet låge omedelbart i inspektörernas händer. Överklagande från arbetsgivarens sida av yrkesinspektörens beslut torde säkerligen kunna förväntas bliva undantag.

Särskilt står den nuvarande ordningen för meddelande av föreskrifter icke i rimligt förhållande till omfattningen av de åtgärder, som ofta kunna ifråga-

komma. Saken kan exempelvis gälla, att en gammal stege bör ersättas med en ny, att ett mindre skyddsräcke bör uppsättas eller dylikt. Det synes orimligt att i dylika fall ett flertal skrifter skola växlas mellan den lokala inspektionsmyndigheten, det centrala verket i Stockholm och arbetsställen, belägna måhända på avlägsna orter i landet.

Det nuvarande förfarandets tungroddhet torde otvivelaktigt även utöva en viss hämmande inverkan på yrkesinspektörernas arbete. Mången gång kan givetvis en inspektör å ena sidan finna ett ingripande befogat, men å andra sidan icke gärna önska belasta chefsmyndigheten med ett skenbart bagatell-ärende. I dylika fall blir det nu de mindre lojala arbetsgivarna, som undandraga sig att effektuera av inspektören tillrådade skyddsåtgärder, under det att givetvis de mera ansvarskännande arbetsgivarna redan nu beakta hans blotta anvisningar.

Blotta medvetandet hos arbetsgivarna, att yrkesinspektören äger befogenhet att omedelbart meddela förbud, skulle säkerligen även stärka inspektörens ställning och inflytande samt sålunda också indirekt verka till gagn för hans rådgivande verksamhet.

Det må även påpekas, att vissa kommunala tillsynsorgan såsom t. ex. inspektörer för tillsyn över hissar i Stockholm, äga befogenhet att, därest vid besiktning eller annat tillfälle felaktighet å hiss upptäcket, som kan medföra fara, förordna att driften skall inställas intill dess vid ny besiktning utrönt, att felet avhjälpes. Hälsovårdsnämnd äger jämlikt 53 § i hälsovårdsstadgan fastställa vite för underlåtenhet att ställa sig föreläggande eller förbud till efter rättelse. Enligt 57 § samma stadga äger hälsovårdsnämnd, där någon underlåtit att utföra arbete eller vidtaga annan åtgärd, som jämlikt de i enlighet med stadgan givna föreskrifterna åligger honom, att där så anses nödigt låta på den försumliges bekostnad verkställa arbetet eller åtgärden mot lega. I fall sådana som dessa torde det icke kunna ifrågasättas att åt det centrala verket, i detta fall kungl. medicinalstyrelsen, uppdraga att i första hand taga befattning med praktiska ortsangelägenheter för tillgodo-seende av säkerhet och hygien, ej heller lär det hava försports några olägenheter därav, att den angivna befogenheten omedelbart tillkommit lokala organ. Det synes därför icke behöva möta alltför allvarliga betänkligheter att förlåna de högkvalificerade yrkesinspektionsorganen likställighet med de angivna kommunala organen i avseende på befogenheter.

På grund av vad sålunda anförts få vi vördsamt anhålla,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i lagen om arbetarskydd jämte instruktionen för yrkesinspektionen, att yrkesinspektörer och därmed jämställda inspektionsorgan givas befogenhet att meddela sådant förbud och arbetsvillkor, som nu enligt 38 § 1 mom.

första stycket i arbetarskyddslagen kan utfärdas av yrkesinspektionens chefsmyndighet.

Stockholm den 22 januari 1934.

Georg Branting.

C. P. Wahlmark.
